

TALLUMS SÅNG

LINA SCHOLLIN ASK

Tallums sång

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

På sidorna 84 och 161 återfinns citat ur »Romanska bågar« av Tomas Tranströmer.

Albert Bonniers Förlag
Box 3159, 103 63 Stockholm
www.albertbonniersforlag.se
info@albertbonniers.se

ISBN 978-91-0-081073-3

COPYRIGHT © Lina Schollin Ask, 2026

OMSLAG Sara R. Acedo

FÖRSTA TRYCKNINGEN

TRYCK ScandBook, EU 2026

VINTERN

NYÅRSAFTON

GUNNAR

Utanför Gunnars köksfönster är snön en vit vägg. Förmiddagsljuset når knappt igenom snövindarna, det kunde lika gärna vara eftermiddag.

Varje dag sedan november har det snöat, i två månader utan uppehåll. Att snön faller, det är det enda han kan vara säker på nuförtiden. Och plogbilarnas skrapande om nätterna, de starka strålkastarna under de tidiga timmarna. Eländiga vinter, eländiga snö. Eländiga nyårsafton.

Mellan köksbordet och fönstret är det exakt sju steg. Det har blivit en stig där det senaste året, ett dike i golvbrädorna.

Gunnar reser sig från Bodils stol, tapeten är avskavd där vid väggen efter hennes huvud. De sju stegen fram till fönstret. Det tar en stund innan äppelträdens konturer syns skarpa mot snövindarna. I snön nedanför fönstret är det hål i skaren av istapparna som har brutits av sin egen tyngd och fallit.

I höstas rensade han aldrig takrännorna, det blev inte av. Inte heller klippte han gräset under sommaren, nu vilar det meterhögt och platt under snödjupet. Borta vid

boden sticker snöskyffelns handtag upp, förstås rostar spaden om den står kvar så. Ändå låter han den stå.

Nu hörs det välbekanta dova ljudet av snö som rasar från taket, sedan den hastiga skuggan utanför fönsterglasat av snön som faller förbi. Gunnar tittar ut på avtrycket i snön, det ser precis ut som när Flinga rullat sig där. Hon älskade att tumla omkring i snön om vintrarna, om kvällarna spred sig lukten av blöt hund i hela huset. Han sa aldrig till Bodil att det lika gärna hade kunnat vara lukten av blöta barnoveraller, det där fuktiga. Efter barn och barnbarn. Han vet inte om hon tänkte detsamma, hon satte sig ofta vid pianot eller gick upp till ateljén medan Flinga torkade på sin handduk. Gunnar blundar där han står med pannan mot det kalla fönstret, när han vill kan han höra Flingas tassar bakom sig.

Han ser ut i trädgården igen. På andra sidan staketet syns Sundströms i sitt kök, de har mattorna på vädring och har redan ställt ut marschaller inför nyårskvällens gäster. I deras skorsten ryker det. Också Gunnar var bjuden ikväll, förstås tackade han nej. Vad ska han dit att göra utan Bodil? Det var till Sundströms de var på väg för exakt ett år sedan på nyårsmiddag. Vinet var på kylning, Bodil hade förberett med hemmagjorda maränger, han minns att hon hade ont i högerarmen av allt vispande av de där äggvitorna. Gunnar hade köpt glass och löjrom, båda ligger fortfarande kvar längst in i frysen.

Mellan köket och hallen är det femton steg, också där

ett slags dike av allt vandrande under året. Hela huset är ett dike, det har blivit så tyst. Väggarna och taket, bara ett tomt skal nu. Det enda som hörs är klockan i vardagsrummet som påminner varje timme om att tiden går, fastän tiden egentligen står stilla.

Vid hallspegeln stannar Gunnar upp i sina steg, han ser på sitt ansiktes allt djupare fåror. Också han har blivit en annan. Skägget är tovigt och når honom ända ner till bröstet, runt munnen är det missfärgat av kaffe. Bodil skulle ha skrattat på sitt käraste sätt och tagit fram saxen, sedan rakapparaten. Hon skulle ha klippt i ordning det lilla hår som finns kvar på huvudet, nu stripigt och otvättat. Även om hon var rörig och lekfull så var det ordning och reda på det yttre, särskilt när det gällde Gunnars yttre.

Hur länge ska den här kroppen egentligen hålla på?

På hyllan invid hallspegeln står Bodils läppstift kvar. Hon höll det i handen när hon föll. På någon sorts rutin plockade han upp det och ställde det där det står nu innan han böjde sig ner mot golvet för att se vad som hade hänt. Varje dag under året som har varit har han luktat på läppstiftet. Chansels röda, Rouge Imaginaire. Det luktar av henne. Hon köpte det första stiftet i Paris för mer än fyrtio år sedan, en varm juli. Sedan ville hon aldrig ha någon annan sort än just detta.

Gunnar väger det i sin hand. Det var vid spegeln hon ramlade ihop för ett år sedan, då hade hon bara hunnit

måla överläppen. Ambulansen var där fort, Gunnar minns inte ens att han ringde efter dem. Han frågade ambulanspersonalen om han fick ta Flinga med sig till sjukhuset men de skakade bara på huvudet. Hennes skull när de åkte därifrån måste ha hörts i hela Enskede den kvällen.

Gunnar för läppstiftet till munnen, på samma sätt som Bodil brukade. Han låtsas att det är hennes hand som målar hans läppar lika röda som hennes. Sedan låter han överläppen möta underläppen precis som hon gjorde för att få färgen jämn över läpparna. Också skägget under munnen blir rött. Det smakar som Bodil, bara ibland ville hon kyssas när hon hade läppstift på sig.

Han trycker sina läppar mot hallspegeln, där blir ett avtryck som hade kunnat varit hennes. Också på kaffekoppens vita porslin i köket blir det ett rött avtryck, som om hon nyss var där i köket eller har åkt i väg en sväng för att handla mjölk. Vid hennes plats vid köksbordet finns blocket och blyertspennan kvar, det översta pappret visar hennes sista teckning. Med sina typiskt målade blyerts-linjer tecknade hon av en sovande Flinga på tras mattan på köksgolvet. Vare sig hon använde tusch, blyerts eller oljefärgerna blev det alltid en målning. Aldrig en skiss eller teckning. På pappret i ena översta hörnet finns en brun cirkel av spillt morgonkaffe kvar.

Gunnar blundar och ser hennes snabba handrörelser framför sig, hon tecknade på ett sätt som om hon nästan

skulpterade. Han tar pennan i sin hand och slår upp ett tomt papper. Händerna är klumpiga mot det tunna pappret, linjerna blir mer darriga än någonsin och inte blir det bra när han försöker teckna av fönstret mot baksidan av trädgården.

De brukade teckna och måla tillsammans. Gunnar med pennorna, Bodil oftast med färgerna. Om lördagarna gick de till kören, om söndagarna höll de länge fast vid både promenaderna på Skogskyrkogården och krokitimmen på Folkuniversitetet i city. Om Bodil hade varit där nu. Då hade hon sagt till honom att tacka ja till Sundströms inbjudan ikväll, ta fram blyertspennorna igen och sitt inte bara och fjutta. Sätt dig ner ordentligt i ateljén och slå på Bob Dylan på stereon, hade hon sagt. Ge dig inte förrän du fått ur dig något. Teckna varje dag, hade hon sagt. Till slut lossnar det. Men Gunnar vill inte, både tecknandet och sången har runnit ur honom. Han lägger tillbaka pennan på bordet, lutar huvudet bakåt mot tapeten. Varje dag har han suttit där på hennes plats så här med huvudet lutat mot väggen. Han tänkte att det kanske var ett sätt. Men inga sätt får henne tillbaka.

I vardagsrummet slår klockan tolv slag. Det vore kanske på sin plats att gå till graven en dag som idag, den så kallade årsdagen. Han har inte varit vid hennes gravplats sedan det började snöa, det är två månader sedan nu. Han har inte ens sett hur det blev sedan stenen kom på plats, hur det blev med typografin och marginalerna. Gunnar

går ut i hallen och drar på sig den gröna anoraken utanpå kläderna, han torkar bort läppstiftet med en näsduk som han sedan låter ligga kvar vid spegeln.

Bodil låste alltid ytterdörren med bara ett varv, hon sa att det räckte. Gunnar vrider nyckeln sina två varv i låset som han brukar. Mellan huset och brevlådan når snödjupet upp till knäna, efter honom blir det ett spår som om ett djur har pulsat där. Ute på gatan är snövallarna lika höga som kvällen då hon dog. Snöflingor sticker som småspik i ansiktet av vindarna. Vid Sundströms grind är det prydligt skottat, de har visst haft framme snöslungan också.

Snöflingorna letar sig innanför anorakens linning medan Gunnar fortsätter mot kyrkogården, han drar åt snöret i dess kanal. Under snötäcket är det halt, där är ett lager av is innan asfalten tar vid.

Från huset till Skogskyrkogården är det bara en kilometer, men det känns som en mil. Oavsett årstid gick han och Bodil dit om söndagarna, till platsen de båda förundrades över och som de lärde känna redan på arkitektutbildningen när de träffades. Tallum, som den kallades i det vinnande bidraget i tävlingen för länge sedan om att få rita Stockholms nya södra begravningsplats. Uppe på Almhöjden drack de sitt termoskaffe och åt bullarna som Bodil hade bakat. Alltid med vanilj i stället för kanel. De satt oftast tysta och lät tiden komma ifatt dem, vindarna

fara omkring. De kunde sitta där länge och se ut över kullarna, kapellen och tallarna.

Gunnar hasar försiktigt vidare för att inte ramla, snart är han framme vid Skogskyrkogården. Han svär över snövindarna och över isen under snön. Varken vindarna eller snön bryr sig om att det är nyårsafton och ett år sedan hon dog, inte bryr sig väl någon om honom alls överhuvudtaget. Sedan Bodil dog bryr sig ingen. Ingen överhuvudtaget.

Inne i blomsteraffären vid Skogskyrkogårdens tunnelbanestation köper han sig en gravkrans, andra därinne köper dyra buketter med blommor som snart ska vissna. En bit bort syns det sydöstra hörnet av kyrkogårdsmuren, både bakom och framför muren syns tallarna. Kransen var dyrare än den borde varit, det är som med begravningen och allt det andra. Hur mycket pengar ska man behöva lägga på de döda egentligen?

Utanför blomsteraffären halkar Gunnar ändå på en isfläck, trots sina försiktiga steg faller han hårt till marken. Han känner efter i kroppen om han brutit sig någonstans, det värker i den högra handleden där han tog emot sig i fallet. Om Bodil hade levt, då hade han gärna kunnat bryta både lårben och armar. Hon hade tagit hand om honom, kokat kaffe och spelat på pianot. Burit runt på brickor med mat och hjälpt honom till toaletten. Om hon. Men nu. Han sitter kvar i snön. Ovanför Sockenvägen syns ett tåg åka norrut. Förr i tiden

älskade han det där ljudet av tåget mot rälsen, nu skär det i hans öron. Han försöker komma upp på alla fyra för att kunna ta sig upp mot stående men musklerna är inte vad de varit och där finns ingenting att luta sig mot. Det måste vara det här året som gjort honom så här svag och stel.

Intill tunnelbanestationens trappa syns en ung man snubbla till på det sista trappsteget, först ser det ut som om han också ska falla men han lyckas hålla balansen. Hans ansikte ser mer ut som en pojkes än en mans, han har bara en jacka av jeans med en t-shirt under. Inte kan folk klä sig nuförtiden i den kalla vintern. På fötterna har han ett par skor i blått tyg som om det vore sommar, hans hår är samlat i en tofs som på en flicka.

Nu ser sig den unge mannen om, han verkar ha tappat sina hörlurar och söker med blicken omkring sig. Gunnar får tag på de svarta hörselnäckorna i snön bredvid sig. »Changes« med David Bowie hörs ur dem, från en sorglös tid i Gunnars liv. Han kastar dem mot den unge mannen. Ynglingen plockar upp dem och sätter in dem i öronen, nickar till tack, men gör ingen ansats att hjälpa Gunnar på fötter.

»Idiot«, väser Gunnar.

Smärtan i handen är pulserande nu. Den unge mannen ser upp mot tunnelbanan, med ena handen drar han åt snodden kring tofsen bak i nacken. Gunnar sträcker fram den hand som inte ömmar och väntar på att ynglingen ska

se på honom och hjälpa honom upp. Men från ett annat håll hinner en annan hand före.

»Gick det bra?« hörs en kvinnas röst.

Hennes handled är tunn men greppet är stadigt. Hon bär en vit kappa, ögonen är bruna som ett rådjurs och som Bodils. Det är vackert med den vita kappan mot snön och vindarna. I hennes hår är det snöflingor, hon stryker bruna hårstrån bort från sin mun och stöttar Gunnar medan han reser sig mot henne.

»Jag såg att du föll«, fortsätter hon och hjälper Gunnar upp från marken. »Har du brutit dig någonstans?«

Kvinnans leende är snällt, när hon kommer nära känner han doften av en tungt blommig parfym. Hennes ord sjunger, det är helt klart en antydning till dalmål han hör under stockholmskan. På marken bredvid sig har hon lagt ifrån sig en bukett dyra blommor inlindad i papper. Gunnar är uppe på båda fötterna nu, det fortsätter att pulsera av värken i handleden. Ynglingen står kvar på samma plats som förut, hans blick flackar upp mot tågen som passerar. Vid Sockenvägen stannar en röd stadsbuss till och släpper av några passagerare. Bussens däck slirar i snömodden innan den åker i väg.

»Jag vet inte«, säger Gunnar.

»Jag kan känna efter om du vill«, säger hon. »Jag är läkare, man bryter så lätt handleden i halkan.«

Gunnar sträcker fram sin ömma hand mot henne som om han vore ett litet barn. Hennes händer är mjuka men

bestämda när hon undersöker. Läkarkänder.

»Jag tror inte det är någon fara«, säger hon och tar lite snö från marken över stället där det gör ont. »Det är nog bara en stukning. När du kommer hem ska du ta något smärtlindrande, gärna linda handen. Ha den i högläge på en kudde när du vilar.«

»Jag ska inte hem precis«, säger Gunnar och nickar mot kyrkogårdsmuren. »Jag ska dit.«

Kvinnan är på väg att säga någonting men avbryts av att någon tutar frenetiskt borta på Sockenvägen. Vid busshållplatsen har en svart bil av större modell kört fram och ställt sig med motorn i gång. Genom ett nervevat fönster hojtar mannen i förarsätet till kvinnan med läkarkänder.

»Älskling, kom nu! Vi har bord på Grand klockan ett.«

Mannen i bilen lyckas överrösta det tunnelbanetåg som just bromsar in uppe på spåren.

»Jag kommer!« ropar kvinnan tillbaka, ler och himlar med ögonen mot Gunnar.

Hon suckar och böjer sig mödosamt ner mot marken för att ta upp sin blombukett och Gunnars gravkrans som farit i väg i fallet. Kappan stramar när hon böjer sig, hon parerar kroppens tyngdpunkt. Att han inte såg det med en gång. Hon väntar barn.

»Var den här din?« frågar hon och sträcker fram kran- sen.

Han tar emot den och mumlar ett tack. Nu får det vara nog med prat, nog med människor. Mannen i den

felparkerade bilen ligger på tutan igen, nästa buss närmar sig hållplatsen. Ynglingen med hårtofsen rycker till när signalen hörs, sedan vänder han hastigt om som ett skadeskjutet djur och springer uppför trappan till tåg-perrongerna. Borta.

»Du får ursäkta men jag har bråttom vidare«, säger Gunnar.

»Gott nytt år då«, ler kvinnan mot honom.

Gunnar svarar inte, fortsätter bara bortåt lindallén mot ingången till Skogskyrkogården. Nu är det nog med artighetsfraser.

Vid huvudentrés muröppning blir Gunnar stående med de snötäckta vidderna och det svarta granitkorset framför sig. Kransens tallris sticker honom i sidan igenom anorakens tyg. Snön fortsätter att falla, den slutar nog aldrig att falla.

Han kan ju faktiskt lika gärna komma tillbaka en annan dag. Gravstenen ska ingenstans, den står där den står. Dessutom mörknar det så tidigt nu, och både vindarna och snöfallet tilltar. Ja, en annan dag passar nog ändå bättre.

Sakta pulsar Gunnar hemåt igen, med gravkransen under armen.

GUNNAR

På köksbordet ligger gravkransen, den har redan börjat släppa barr av rumsvärmen. Eftermiddagen mörknar strax. Gunnar fyller på kaffekoppen, det blir den sjunde för idag. Kaffet är oljigt och smakar bränt. Om handleden har han virat en kökshandduk, det ömmar när han lyfter koppen till munnen. Från taket hörs det dova ljudet av snöras, ska det aldrig sluta?

Han går fram till fönstret. Hungern river, han borde äta något. I snön utanför syns avtrycket efter raset. Femton vintrar fick Flinga, det är bra för att vara hund. Bodil fick sextionio. Flingas päls var lika vit som snön, lika vit som Bodils pärlhalsband och som hennes nattlinne. Lika vit som Nils döda hud den gången, de knutna händerna. Gunnar kniper ihop ögonen för att förskjuta minnet men det kommer ifatt honom. Det kommer alltid ifatt honom, den kallaste natten av dem alla, för fyrtio år sedan. Nils nyfödda lilla kropp. Han var kallare än både snön och natten. Händerna var blå och knutna, ögonen slutna som om han sov. Han fick åtminstone ett namn.

Gunnar går de sju stegen tillbaka till Bodils stol vid köksbordet, kaffet i koppen har kallnat. Klockan ute i vardagsrummet slår två slag. Han borde verkligen äta något. Det har blivit för mycket kaffe den här vintern, upp och ner åker det sura.

Men vad annars ska han göra än att dricka kaffe. Fötterna söker efter Flingas päls under bordet, efter den fuktiga nosen mot hans hud. Där är bara bordsben och stolsben. Han lutar huvudet mot tapeten, trägolvet är kallt mot fötterna.

Det första halvåret kunde Gunnar ändå höra Bodils röst, då gick det att härda ut och då fanns dessutom Flinga kvar. Bodil var fortfarande så tydlig i samtalen fram till sommaren, hon svarade när han frågade och de resonerade i hans huvud som i samtalen när hon levde. Flinga kunde höra henne också. Det kunde Gunnar se på hur hennes öron försiktigt föll mjukt bakåt, som att hon lyssnade varsamt varje gång som Bodil pratade.

Ibland var det Bodil som frågade Gunnar om saker, om vad han skulle göra med husets fasad eller vad han skulle äta till frukost och lunch och middag. Om morgnarna var det hon som sa till honom att kliva upp ur sängen. Gör det för min och Flingas skull, sa hon. På förmiddagen sa hon: Gå ut en stund ni två, så att du får lite solljus på dig och lite syre i lungorna. Gå över och drick kaffe hos Sundströms med Flinga.

Men nu. Ingenstans finns hon nu. Och huset, det

påminner Gunnar varje sekund med sin tystnad om att varken Bodil eller Flinga är där.

Dagen då hennes röst försvann var den varmaste dagen i juli, det var då som den långa vintern började. De pratade om Flingas ålder och om hur hon hade blivit mycket tröttare på bara några veckor. Bodil sa att hon var orolig, att hon trodde att Flinga var sjuk. Gunnar sa att det bara var åldern, sedan gick han in i trädgårdsboden för att leta efter färgskrapan till fasaden. När han kom ut därifrån var det tyst, Bodils röst var borta.

Han väntade i gräset med färgskrapan i handen, han försökte på nytt med samtalet men hon var helt försvunnen. Det sista hon hade sagt var att hon tyckte att Gunnar skulle ta Flinga till veterinären. Sedan den dagen finns hon inte kvar någonstans, inte i ateljén eller trädgården bland sina pioner, inte vid köksbordet eller i tv-soffan. Inte ens i drömmarna om nätterna.

Och sedan dog Flinga, samma dag och bara några timmar senare. Som om det redan inte var nog med allt. Gunnar hade precis satt sig bredvid henne på farstubron, hon låg och sov där som hon brukade och han klappade henne över den vita pälsen. När en förbipasserande hund skällde ute på gatan fortsatte hon att sova, hon som alltid brukade titta upp från sin sömn för att se efter vem som passerade.

Först då märkte Gunnar att hennes andning inte var som vanligt, att hon flämtade och att det då och då bröt

igenom en hostning. Han ställde fram vatten men hon ville inte ha, han tog till och med fram leverpastejen men den såg hon inte heller åt. Efter någon timme orkade hon knappt hosta, det enda hon förmådde var att lägga sitt huvud i Gunnars knä.

Hon var så tung att lyfta ut i bilen. På djursjukhuset sa de att lungorna var fulla av metastaser och att syresättningen var låg. Hennes nos var kall. När hon somnade in för gott var hennes kropp så trött i hans knä. Hennes filt ligger fortfarande kvar på passagerarsätet.

Om han bara hade fått ha kvar Flinga. Då hade han kanske kunnat stå ut i det här huset. Nu står han inte ut. Nu ekar rummen tomma och trägolven knarrar på fel ställen. Pianolocket är nerfällt, dörren till ateljén på övervåningen är stängd.

På akutrummet för ett år sedan, Gunnar visste redan innan doktorn lade sin hand på hans axel att Bodil var död. Han sa att det nog var en hjärnblödning som var dödsorsaken. Eller kanske hjärtinfarkt. Doktorn var i samma ålder som Nils hade kunnat vara nu, om inte navelsträngen hade lindats runt hans hals så hårt.

Klockan i vardagsrummet slår. En ny timme har passerat, en ny timme börjar. Ett nytt snöras hörs från taket. Om några timmar är i alla fall den här dagen över, det här året. Ändå är det samma elände. Allt är insnöat, rasat och det spelar ingen roll vilka siffror året har. Tiden har blivit timmar som rör sig, samtidigt står den stilla.

Snön utanför påminner om vilken årstid det är, det tysta mörkret utanför påminner om någonting annat. Om Gunnar stannar här i huset, då tystnar också han.

Så här kan han inte ha det.